

**COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE PENITENTIARE INRICHTINGEN VUGHT**

J A A R V E R S L A G 2019

1. Inrichting

De commissie van toezicht houdt toezicht op de Penitentiaire Inrichting Vught.

P.I. Vught is aangewezen als:

- Gevangenis en Huis van Bewaring
- Inrichting stelselmatig daders (ISD)
- Bijzonder opvang als bedoeld in artikel 20C van de Regeling Selectie Plaatsing en Overplaatsing gedetineerden (PPC)
- inrichting met een individueel regime (PPC, BPG, TA, EBI)
- inrichting met een extra beveiligingsniveau (BPG, TA, EBI).

Samenstelling Commissie van Toezicht:

De commissie van toezicht bestaat uit 16 leden. In de commissie zijn een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht, een advocaat, een medicus en een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk vertegenwoordigd. Daarnaast is er juridische en beleidsmatige kennis en expertise op het gebied van zorg en psychologie aanwezig binnen de commissie. Hiermee voldoet de samenstelling van de commissie aan het gestelde in artikel 11, tweede en derde lid van de Penitentiaire maatregel. Alle commissieleden zijn benoemd als lid van de commissie van toezicht. (artikel 11 Pm, eerste lid) en hebben de maximale termijn van benoeming niet overschreden.

De commissie wordt ondersteund door twee secretarissen, die ook als zodanig zijn benoemd. Daarnaast zijn vier plaatsvervangend secretarissen benoemd. Allen zijn als juridisch medewerker verbonden aan de rechtbank Oost-Brabant, sector strafrecht.

De administratieve ondersteuning wordt verleend door administratief personeel verbonden aan de rechtbank Oost-Brabant, sector strafrecht.

Ledenwerving

Vanwege het vertrek van een aantal leden binnen de commissie van toezicht zijn vacatures voor commissieleden opengesteld. In 2019 zijn drie nieuwe leden bij de commissie van toezicht gestart.

Deskundigheidsbevordering

De commissieleden hebben de mogelijkheid tot (bij)scholing via het opleidingsaanbod van DJI. In 2019 heeft een aantal commissieleden een bijeenkomst over bemiddeling gevolgd. Deze bijeenkomst was georganiseerd door de commissie van toezicht van P.I. Grave, waarbij de commissieleden van Vught konden aansluiten. De ervaring was dat deze cursus niet goed aansloot bij de praktijk. Dit is ook teruggekoppeld aan DJI. Daarnaast hebben een aantal leden deelgenomen aan de landelijke themadag van de Commissies van toezicht. Daarbij zijn onder andere ervaringen uitgewisseld en diverse workshops bijgewoond.

De commissieleden kunnen gebruik maken van de site van het kenniscentrum commissie van toezicht. Hierop staan dossiers per onderwerp, die met regelmaat worden geactualiseerd. Daarnaast stuurt het kenniscentrum iedere maand een nieuwsbrief.

De voorzitter houdt toezicht op de (bij)scholing van de commissieleden en evalueert hun functioneren voorafgaand aan herbenoeming. De commissieleden hebben de beschikking over het handboek Rechtspositie Gedetineerden. In de (bij)scholing van de secretarissen wordt voorzien door het opleidingsprogramma van de strafsector van de rechtbank Oost-Brabant.

Op reguliere basis wordt op de vergadering aandacht besteed aan bijzondere thema's en/of onderwerpen.

2. Cijfers

Beklagzittingen

In 2019 hebben er 78 beklagzittingen plaatsgevonden. Op 66 zittingen zijn klachten van gedetineerden over de P.I. Vught behandeld. Deze zittingen zijn, op 13 zittingen na, allemaal meervoudig van samenstelling geweest. Op 12 zittingen zijn klagers alleen rogatoir gehoord naar aanleiding van klachten over andere inrichtingen. Deze zittingen hebben enkelvoudig plaatsgevonden. Voor 2020 staan 76 zittingen gepland in het rooster.

Bezettingsgraad

De capaciteit voor alle regimes binnen de P.I. Vught bedraagt 674 bruikbare plaatsen. Er was in 2019 een gemiddelde bezettingsgraad van 92,4%. De bezettingsgraad in 2018 was 89,7% in 2017 90,5%.

Plaatsen en gemiddelde bezettingsgraad uitgesplitst

	bruikbare plaatsen	gemiddelde bezetting
<i>regulier</i>		
HvB	81	75
Gevangenis	156	153
EZV	12	12
ISD	60	57
BPG	48	35
EBI	18	5
TA	41	34
PPC	258	252
Totaal	674	623

Medische klachten

In 2019 zijn er 134 medische klachten ingediend. Na een bemiddelingsgesprek door hoofd zorg zijn 25 klachten ingetrokken en 45 klachten afgehandeld. 62 klachten zijn doorgezet naar de medisch adviseur en in 2 klachten moet nog een gesprek plaats vinden. De klachten waren voornamelijk gericht tegen de huisarts en de psycholoog/psychiater en de verpleegkundige. In 2018 was dit ook het geval.

In verhouding tot het aantal gedetineerden per unit, zijn op de PPC unit 3 en unit 7 de meeste medische klachten ingediend (beiden 30), gevolgd door LA9 (26). De stijging van de klachten op de LA9 is opvallend, vorig jaar waren dit maar 7 klachten. In vergelijking met de klachten in 2018 (143), is er in 2019 een lichte daling van 9 klachten.

3. De toezichthoudende en adviestaak

De kerntaken van Penitentiaire Inrichtingen zijn het naar behoren uitvoering geven aan de tenuitvoerlegging van de aan gedetineerden opgelegde vrijheidsstraffen en het fungeren als Huis van Bewaring. Daarnaast dienen de desbetreffende inrichtingen een betekenisvolle bijdrage te leveren aan resocialisatie van gedetineerden.

Om haar toezichthoudende taak beter te kunnen uitoefenen werkt de commissie met portefeuilles. Ieder lid van de commissie van toezicht kan daardoor zijn aandacht, naast de reguliere werkzaamheden, toespitsen op bepaalde aandachtsgebieden/onderwerpen. De portefeuilles worden in de meeste gevallen door een beklagrechtter samen met een weekcommissaris beheerd (zie bijlage C). De portefeuilles worden met regelmaat geëvalueerd. Ook worden in het kader van toezicht afdelingen bezocht waar de commissie van toezicht normaliter niet vaak komt. In 2019 is de "visitatie-afdeling" bezocht en hiervan is verslag gedaan.

Per unit is door de coördinator verslag gedaan van de belangrijkste ontwikkelingen, bijzondere incidenten en de contacten met directeur, afdelingspersoneel en gedetineerden. De overige portefeuilles waaronder bemiddeling, dwangbehandeling, weekcommissarissen en beklagrechters komen in andere hoofdstukken aan de orde.

PPC, unit 3

Belangrijke ontwikkelingen, nieuw beleid:

Er was in het verslagjaar wederom sprake van een forse stijging van het aantal dwangbehandelingen (A- en B-behandelingen, alsook geneeskundige behandelingen ex artikel 32).

Zo zijn de A-behandelingen, inclusief verlengingen, toegenomen van 54 in 2018 naar 80 in 2019.

Verder zijn er geen speciale ontwikkelingen dan wel beleidsaspecten aan de orde.

Bijzondere incidenten:

In 2019 is sprake geweest van enkele geweldsincidenten, veroorzaakt door een gedetineerde, waar steeds terugmelding naar en opvolging door de Commissie van Toezicht via de coördinerende weekcommissaris heeft plaats gevonden.

Overleg met personeel, afdelingshoofd en directeur:

Overleg met personeel vindt regelmatig plaats tijdens de veelvuldige bezoeken als weekcommissaris. De samenwerking is positief.

Bij zogenaamde “veelklagers” wordt afstemming gezocht met afdelingshoofd en/of directie. Hierbij wordt nagegaan of het wenselijk is om een vaste contactpersoon vanuit de Commissie van Toezicht in te zetten of er wordt naar andere constructieve oplossingen gezocht. Uiteindelijk is in 2019 slechts in één geval een vaste weekcommissaris gekoppeld aan een structurele veelklager.

Tussen de directeur en de coördinator is er gemiddeld genomen tweemaandelijks regulier overleg geweest. Soms ook is incidenteel overleg gepleegd. De volgende onderwerpen waren daar dan onder meer aan de orde: geweldsincidenten, pro-actieve klachtbehandeling door het personeel, (zoals al vermeld) aanpak “veelklagers”, ontwikkelingen bij A- en B-dwangbehandelingen, de cultuur van werken, de wijze waarop personeel met de weekcommissarissen omgaat en de verbouwing van afdeling 3D (voor de komst van “6G-bedden”). Dit heeft niet geleid tot klachten of extra vragen bij de weekcommissaris.

Gedetineerden:

Het verslag van het PACO-overleg wordt maandelijks naar de coördinator toegestuurd en elke twee á drie maanden woont de coördinator het PACO-overleg bij. Onderwerpen worden goed besproken en daar waar mogelijk worden er nieuwe afspraken gemaakt. Ook is er een mogelijkheid om PI-medewerkers uit te nodigen over onderwerpen waar vragen over zijn.

Dit jaar zijn er geen bijzondere vragen gesteld aan de Commissie van Toezicht.

PPC 4

Unit 2; afdeling C, D en E.

Unit 4; afdeling I, J, K, L M en N.

Unit 6; afdeling A en B.

Algemeen

Op unit 4 verblijven doorgaans crisisgevoelige gedetineerden met meer complexe en instabiele psychiatrische problemen. De afdelingen van unit 4 worden regelmatig bezocht, niet alleen voor verzoekbriefjes maar ook in het kader van dwangbehandelingen. Bij elk bezoek aan de unit is aan personeel gevraagd of er bijzonderheden of belangrijke ontwikkelingen waren. Begin 2019 heeft een extern onderzoeksbureau een werkbelevingsonderzoek verricht onder medewerkers van unit 4 naar aanleiding van ontvangen signalen

van onrust, niet welbevinden en waargenomen verloop en verzuim. De conclusie van het rapport bevestigt de opgevangen signalen. Naar aanleiding van het onderzoek is er regelmatig met het personeel een gesprek aangegaan. Personeelsleden lieten blijken dat er nog steeds sprake is van een te hoge werkdruk en een onveilig gevoel op de werkvloer. Er is een verbeterplan opgesteld door de directie. De Commissie van Toezicht ontvangt regelmatig updates over de stand van zaken.

Incidenten

Dit jaar is geen melding gemaakt van bijzondere incidenten.

Verzoekbriefjes

In 2019 zijn alle gedetineerden van unit 4 gesproken in het kader van dwangbehandelingen (a- en b-behandeling). Het personeel was doorgaans op de hoogte van de aard van eventuele klachten.

Overleg met personeel, afdelingshoofd en directeur

Overleg met personeel vindt regelmatig plaats tijdens de veelvuldige bezoeken als weekcommissaris. De samenwerking is positief. Het personeel is gastvrij en behulpzaam. Bij bekende problemen kunnen ze vaak belangrijke aanvullende informatie aanleveren. Tevens maken zij een prima inschatting in hoeverre er sprake is van gevaar bij contact met een gedetineerde.

Unit 6 en unit 7

Nieuw beleid

In 2019 is de pilot voorbereid waarin voor de gedetineerden op een plusprogramma gewerkt gaat worden met een 32-urige werkweek. De pilot is begin januari 2020 gestart. De gedetineerden worden allemaal geplaatst op unit 6. Het dagprogramma met alle overige activiteiten blijft van kracht naast de 32-urige werkweek. Hierdoor vinden ook activiteiten in de avond plaats. De 32-urige werkweek is niet vrijblijvend. De afdeling D&R maakt met gedetineerden individuele afspraken in het kader van hun reïntegratie. Indien een gedetineerde niet wenst deel te nemen, wordt overwogen of hij zal worden teruggeplaatst naar het basisprogramma. Voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten gelden andere afspraken. De pilot vindt plaats in 5 richtingen. In de PI Vught zijn 60 plaatsen beschikbaar. In geval van een positieve evaluatie wordt de 32-urige werkweek structureel ingevoerd.

Belangrijke ontwikkelingen

De gedetineerden van unit 6 en unit 7 zijn in 2019 gezamenlijk verantwoordelijk voor ruim 35% van alle verzoekbriefjes voor de weekcommissaris. De gedetineerden van unit 6 leverden 94 briefjes in en de gedetineerden van unit 7 leverden 194 verzoekbriefjes in. Hierbij moet wel betrokken worden dat op unit 6 en 7 samen bijna 40% van het aantal gedetineerden verblijft.

Bijzonderheden

In april zijn negen meerpersoonscellen (MPC) in gebruik genomen op unit 7.

In juni heeft een zoekactie plaatsgevonden op unit 6 en unit 7. Hieraan is door de gedetineerden goed meegewerkt en is weinig bijzonders aangetroffen.

In juni is op unit 7 sprake geweest van een tijdelijk noodscenario. Vanwege personele onderbezetting door een hoog ziekteverzuim en openstaande vacatures, kregen de gedetineerden een beperkt aantal activiteiten aangeboden, namelijk alleen luchten en bezoek.

In de herfstvakantie is door Exodus een herfstkamp georganiseerd en waren kinderen van gedetineerden overdag bij hun vader op de afdeling aanwezig.

Overleg met directie

In 2019 heeft driemaal overleg plaatsgevonden tussen de portefeuillehouder(s) en de directie van unit 6 en unit 7.

EBI en TA, unit 5 en leefafdeling 9

EBI

In gesprekken met de directie eind 2018 kwam het signaal/de zorg naar voren dat er sprake was van gevoelens van eenzaamheid onder de EBI-gedetineerden. Dit als gevolg van het individuele regime waar gedetineerden in zitten. Dit individuele regime is gedragsmatig niet nodig. Achtergrond is de terughoudendheid van het Openbaar Ministerie om bepaalde gedetineerden met elkaar in contact te laten komen. Dit was aanleiding voor de commissie van toezicht om het contact met EBI personeel en gedetineerden in 2019 te intensiveren.

In de loop van 2019 zijn er verschillende onaangekondigde bezoeken geweest vanuit de Commissie van Toezicht aan personeel en gedetineerden met het thema eenzaamheid als achtergrond. Ondertussen heeft de directie van de PI intensief contact gehad met het OM over de uitdrukkelijke wens meer groepsgericht te gaan werken in de EBI. Resultaat is dat bijna alle gedetineerden begin 2019 in groepjes van twee ingedeeld zijn. Zij kunnen de programmaonderdelen luchten, sport/recreatie en koken gezamenlijk doorbrengen. De Commissie van Toezicht heeft gezien dat dit als grote verbetering wordt gezien door de gedetineerden. Het geeft hen afleiding. Bovendien geven zij aan dat het contact met medegedetineerden toch anders is dan het contact met het personeel. Het contact met het personeel wordt over het algemeen als prettig ervaren. Het contact met medegedetineerden voelt echter meer gelijkwaardig. De Commissie van Toezicht is blij met de aandacht voor eenzaamheid vanuit de PI en de inzet die gepleegd is om, ondanks de aanzienlijke weerstand, hier toch een oplossing voor te bewerkstelligen. Het komt, ziet de Commissie van Toezicht, de leefbaarheid van het verblijf in de EBI voor gedetineerden ten goede.

Daarnaast wordt ingezet op de versterking van het contact van gedetineerden met hun familie/netwerk. Bijvoorbeeld door de mogelijkheden van contact van vaders met hun kinderen te verruimen. Denk aan skype-mogelijkheden, belmogelijkheden, fysiek contact tussen vader en kind en de inzet van e-mates. Vanuit het perspectief van de gedetineerden kan dit nog ruimer ingevuld worden en de periode waarin een besluit genomen wordt mag korter. De Commissie van Toezicht ziet echter dat de afwegingen leefbaarheid versus veiligheid zorgvuldig gemaakt worden en dat het aspect leefbaarheid hierbij een belangrijke factor is.

In gesprekken met het personeel blijkt het werk in de EBI een speciale tak van sport te zijn. Het veiligheidsaspect is zo belangrijk dat bijvoorbeeld het contact met gedetineerden altijd tenminste in duo's plaatsvindt. Medewerkers werken dus heel intensief samen, kijken elkaar letterlijk op de vingers, moeten elkaar blindelings kunnen vertrouwen en elkaar kunnen aanspreken op gedrag. Het TA regime binnen het EBI-gebouw heeft een ander team van medewerkers. Maar rooster technisch is het soms nodig onderling tussen het EBI-team en TA-team uit te wisselen. Dat is lastig en soms verwarrend vertelt het personeel, omdat de veiligheidsregels en procedures in beide regimes verschillen. Op niveau van de aansturing van de afdelingen is hier aandacht voor. Het is een balans zoeken in het veiligheidsaspect met bijbehorende procedures en de flexibiliteit in het werk om kritisch te blijven kijken naar wat noodzakelijk maar tegelijkertijd proportioneel is. Hierover wordt in de teams gesproken.

Terroristen Afdeling

In de loop van dit jaar kregen steeds meer TA-gedetineerden hun uitspraak. Dat betekent dat zij langere tijd in het TA-regime moeten verblijven. Dit regime is zwaarder dan de reguliere regimes. Dat zij daar lang in moeten verblijven valt hen zwaar. Daarbij komt dat het TA-regime in de media en de politiek onder een vergrootglas ligt. Deze beide aspecten merkt de commissie van toezicht in de klachtafhandeling en de contacten met TA-gedetineerden en de medewerkers.

Gedetineerden ervaren in 2019 niet altijd uitzicht gedurende hun detentie. Bijvoorbeeld in de commotie rondom de inperking van boeken die zij mogen lezen of de computerspelletjes die zij mogen spelen. Dit geeft onrust op de afdelingen en heeft invloed op de groepsdynamiek en de contacten met medewerkers. De Commissie van Toezicht is enkele malen, naar aanleiding van het grote aantal klachten, in gesprek ge-

gaan met de TA-gedetineerden en medewerkers. Ook door de directie zijn deze punten pro-actief opgepakt en zijn er intensieve gesprekken gevoerd. Na enkele weken was de situatie weer stabiel. Maar de aard van het regime, de gedetineerden en het beperkte perspectief maakt dat het een kwetsbaar evenwicht blijft.

ISD, leefafdeling 8

Belangrijke ontwikkelingen/nieuw beleid

2019 was voor de ISD afdeling een bewogen jaar op een dynamische afdeling!

Op de afdeling wordt actief ingezet op bemiddeling om beklagzaken te voorkomen. Wanneer justitiabelen voornemens zijn een spreekbriefje voor de weekcommissaris in te vullen of een klacht in te dienen, gaan de ZBIW-ers hierover het gesprek aan. Deze gesprekken leiden er in een aantal gevallen toe dat zaken op een bevredigende manier voor de justitiabele worden opgelost en de justitiabele zich gehoord en gezien voelt. Deze aanpak werpt inmiddels dus duidelijk zijn vruchten af!

De onderlinge relatie tussen de justitiabelen en de medewerkers is hierdoor verbeterd en het komt de sfeer op de afdeling ten goede.

In 2019 is veel energie gestoken in een pilot voor jong volwassenen (Jovos). De opdracht was om een dagprogramma te beschrijven voor de Jovos. In de loop van 2019 is een programma voor 7 dagen ontwikkeld en beschreven. Als quick win is tevens gestart met de daadwerkelijke uitvoer van een 2-daags programma voor Jovos.

De pilot is geëindigd op 31 december 2019 en heeft een aantal inzichten opgeleverd:

- Een dagprogramma specifiek ingericht en opgezet voor jong volwassenen heeft een duidelijke meerwaarde.
- Met name bij jong volwassenen, waarbij het brein nog in ontwikkeling is, zijn stimuleren en uitdagen van groot belang. Het Jovo dagprogramma richt zich daarop met o.a. onderwijs en vakopleidingen.
- Wil een Jovo dagprogramma echt zinvol zijn dan moet dit een 7-daags programma zijn omdat er alleen dan sprake kan zijn van een doorlopend programma waarbij ook als groep een ontwikkeling doorgemaakt kan worden.

Na de afronding van de pilot ligt nu de (financiële) vraag bij Justitie om dit programma structureel te kunnen implementeren.

In 2019 is de capaciteit van de ISD uitgebreid met 12 plekken op afdeling 6H, waardoor het totaal aantal plekken uitkomt op 60. De plekken op afdeling 6H zijn met name bedoeld voor justitiabelen die nieuw binnen komen en voor terugplaatsingen van buiten. Op afdeling 6H worden de justitiabelen voorbereid op de structuur van afdeling 8. Met name door een goede samenwerking tussen het personeel van de afdelingen 6 en 8 is de opstart van de nieuwe plekken probleemloos verlopen.

Drugsontmoedigingsbeleid heeft veel aandacht binnen de ISD. Op de ISD afdeling van de PI Vught heeft het personeel het gehele UC (urine controle) beleid in eigen beheer, wat uniek is voor de PI Vught. Dit eigen beheer strekt zich uit van het aanvragen en het uitlezen van de UC's, tot het aanzeggen en het opmaken van evt. rapporten aan de justitiabelen. De ZBIW-ers van de ISD afdeling geven inmiddels voorlichting op andere units over de uitvoering van het UC beleid op de ISD afdeling.

Naast de activiteiten en ontwikkelingen binnen de PI, hecht de ISD afdeling veel waarde aan het contact met buiten. Dit gebeurt o.a. door het programma "Scherven in herstel" waarbij ZBIW-ers en de geestelijke verzorging van de PI met een groep van 6 justitiabelen activiteiten ondernemen. Zo is het monument Vught bezocht, zijn er gesprekken met slachtoffers georganiseerd, is er een uitwisseling geweest met een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking, maar ook zijn de justitiabelen uitgedaagd tot salsa dansen. Een variëteit aan activiteiten die erop gericht is de justitiabelen bewust te maken van wat er buiten zoal gebeurt en mogelijk is.

Bijzondere incidenten

Op leefafdeling 8 hebben zich het afgelopen jaar geen bijzondere incidenten voorgedaan.

Overleg met personeel, afdelingshoofd en directeur

Tijdens het bezoeken van de afdeling door de weekcommissaris vindt overleg met het personeel plaats. De aanwezigheid van de portefeuillehouder van de Commissie van Toezicht in een teamvergadering staat gepland voor begin 2020. Er heeft een kennismakingsgesprek plaatsgevonden met de plaatsvervangend vestigingsdirecteur en met het afdelingshoofd.

Gedetineerden

Het beleid om actief te bemiddelen, leidt er tevens toe dat het aantal spreekbriefjes voor de weekcommissaris en het aantal klachten wat wordt ingediend, afneemt.

In 2019 bedraagt het aantal ingediende spreekbriefjes 59.

De meest voorkomende onderwerpen waren daarbij fasering, invoer van eigendommen en verlof.

BPG Leefafdeling 9*Algemeen*

Op Leefafdeling 9 verblijven gedetineerden met een BPG- indicatie. Dit zijn gedetineerden die moeilijk beheersbaar zijn in hun gedrag (beheersproblematische gedetineerden). Deze justitiabelen zijn door de selectiefunctaris geselecteerd voor een individueel regime. De BPG Vught kent 48 individuele plaatsen. Intern wordt gewerkt met een fasering.

LA 9 heeft 4 afdelingen: D, C, B en A. Afdeling D is de inkomstenafdeling, met een individueel regime. Ook afdeling B en afdeling A hebben een individueel regime maar er wordt toegewerkt naar meer groepsgerichte activiteiten en samenstelling. Op afdeling C wordt er individueel gewerkt, er verblijft een complexe groep justitiabelen, soms voor een wat langere periode.

Afdeling 9 E, F, G en H vallen onder de TA.

Wanneer het vanuit beheersgevaar noodzakelijk is om een dwangbehandeling te starten die niet verantwoord is binnen een PPC -setting, krijgt een cel op 9C tijdelijk een PPC- bestemming. Zo wordt de zorg geborgd voor deze justitiabelen met aanvullend op de piw-ers en zbiw-ers ook de benodigde controles door verpleegkundigen.

Aandachtspunten

Er is dit jaar ingezet op:

- Goed lopende interne fasering (van inkomstengang naar uitfasering BPG)
- De basis op orde brengen (structuur en stabiliteit)
- In contact met elkaar (met de justitiabelen en onderling, de menselijke benadering)
- Werken in en aan een gezond werk-leefklimaat - Investeren in vakmanschap (scholing en aandacht voor personeel en justitiabelen)

Weekcommissaris

Ongeveer 10% van het totale aantal spreekbriefjes in 2019 komen van Leefafdeling 9. (A t/m H) Er is geen sprake van zogenaamde "veelschrijvers" of "veelklagers".

Een deel van de bezoeken zijn afgelegd bij gedetineerden die een A- Behandeling ondergaan. Dit zijn vanuit de wet verplichte bezoeken.

De meeste vragen gaan over de klachtenafhandeling en het regime/de fasering. Hiernaast zijn er nog verschillende vragen over medische kwesties, het dagprogramma, de invoer van spullen, overplaatsing en de winkelbestelling.

Samenwerking

De samenwerking tussen de directeur en de commissie wordt door beide partijen als prettig ervaren, Er zijn korte lijnen en de feedback wordt over en weer gewaardeerd. Er worden komend jaar wel afspraken ge-

pland om met name de terugkoppeling naar aanleiding van het werkboek efficiënter te laten verlopen.

Beklagzittingen

In de beklagzittingen waren het voornamelijk de strafmaatregelen die getoetst werden.

Ontwikkelingen

Het regime is strak en duidelijk maar er wordt ook steeds meer maatwerk geleverd. Dit vraagt veel van de inzet en de houding van het personeel. In 2019 is het beleid voortgezet om een meer 'mensgerichte' benadering te gaan uitvoeren. Er is voor personeel en leiding coaching en intervisie georganiseerd. In 2019 zijn er nauwelijks (2x) opmerkingen gemaakt door gedetineerden over de bejegening door het personeel.

Arbeid

Ontwikkelingen:

Het Justitieel bedrijvencomplex Vught biedt gedetineerden werk in hout, metaal en wasserij.

De P.I. is een van de locaties waar een pilot wordt uitgevoerd waarbij gedetineerden 32 uur per week werken. Er wordt zoveel mogelijk werk (of werk-/leertrajecten) aangeboden waar in de samenleving vraag naar is zodat de kans op uitstroom naar betaalde arbeid groot is. De gedetineerde is zelf verantwoordelijk voor zijn detentietraject. Het verder uitbreiden van het dagprogramma creëert een situatie die een sterke gelijkenis vertoont met de reguliere maatschappij. Gedrag en inzet van de gedetineerde bepalen niet alleen de materiële beloning, maar ook de toegang tot het plusprogramma, de toegang tot scholing, de toegang tot extramuraal werk en waar mogelijk uit te kunnen stromen naar betaald werk. Om goed onderzoek te kunnen doen naar de uiteindelijke resultaten draaien de pilotlocaties verschillende programma's. De programma's variëren in avond- en weekendprogramma's op het gebied van onderwijs, arbeid, trainingen, ketenpartner gesprekken, sociale activiteiten en eventuele behandelingen.

Incidenten:

In 2019 hebben zich geen bijzondere incidenten voorgedaan. Wél was er een incident waarbij door de directie is ingegrepen. De situatie op een van de betrokken afdelingen is daarna gestabiliseerd.

Overleg:

De Commissie van Toezicht heeft twee contactpersonen aangesteld te weten een beklagrechter en een maandcommissaris. De portefeuille Arbeid valt onder twee plaatsvervangende vestigingsdirecteuren. Deze directeuren werken nauw samen. Er vond een overleg plaats met de betreffende directie en de contactpersonen. Ook vindt overleg met personeel regelmatig plaats tijdens de bezoeken door de maandcommissarissen.

De samenwerking wordt als open en positief ervaren.

Overige activiteiten: Verdieping activiteiten en ontwikkelingen t.a.v. visitatie

De Commissie van Toezicht komt gevraagd en ongevraagd op alle leefafdelingen van de PI Vught. Eind 2018 constateerde de Commissie van Toezicht echter dat een aantal onderdelen met gedetineerdencontact van de PI nagenoeg niet door ons bezocht worden. Een van deze onderdelen is de Visitatie. Alle, voor de PI Vught, nieuwe gedetineerden doorlopen bij binnenkomst het proces van de Visitatie. Daarnaast komen gedetineerden in aanraking met de Visitatie bij transport buiten de PI, bij vertrek/binnenkomst van werkzaamheden buiten de PI of als het gaat om de screening en opslag van hun goederen. Twee leden van de Commissie van Toezicht hebben meegelopen met het proces van de Visitatie en gesprekken gevoerd met medewerkers om de (voor medewerkers en/of gedetineerden) kritieke en kwetsbare punten van dit proces te doorgronden. In samenspraak met het afdelingshoofd Visitatie zijn de resultaten gepresenteerd aan de gehele Commissie van Toezicht en de directie.

Conclusie van dit traject is dat de Visitatie te kampen heeft met veel problemen als gevolg van de beperkingen van het huidige gebouw. Dit gebouw is erg verouderd en daarnaast qua capaciteit ook niet meer berekend op de huidige omvang van de PI Vught. In de nieuwbouw zullen deze problemen opgelost zijn. Dit duurt echter nog zo'n vier jaar. Dat er desondanks zo weinig incidenten zijn op de Visitatie is volledig te danken aan het personeel. Binnen de beperkte mogelijkheden lukt het hen toch de zorg te bieden die nodig is.

De Commissie van Toezicht heeft de directie een aantal suggesties voorgelegd die de kwetsbaarheid van het proces zouden kunnen verkleinen voor medewerkers en gedetineerden en om daarnaast de deskundigheid van het visitatiepersoneel breder in te zetten. Het proces van de verbetermaatregelen, mede n.a.v. dit initiatief is nog niet afgerond. Daarover kunnen we in 2020 rapporteren.

Vergaderingen van de Commissie van Toezicht

De Commissie van Toezicht heeft het afgelopen jaar negen keer vergaderd met de directie, elke eerste maandag van de maand. In augustus werd er traditiegetrouw niet vergaderd. De vergaderingen hadden plaats in de inrichting. Deze werden bijgewoond door de vestigingsdirecteur en/of een plaatsvervangend-vestigingsdirecteur (tevens portefeuillehouder D&R) en de juridisch medewerker. De vergaderingen werden gehouden aan de hand van een tevoren opgestelde agenda, met een aantal terugkerende agendapunten, zoals ingekomen stukken, mededelingen directie, terugkoppeling door unitcoördinatoren en terugkoppelingen door de beklagrechters. In november heeft de Commissie van Toezicht vergaderd zonder directie om haar visie en speerpunten te bespreken.

Op de vergadering van *januari* heeft Hoofd Arbeid een toelichting gegeven over de saldo's en bestellingen in de winkel. Er is een apart formulier dat gedetineerden kunnen invullen als bestellingen niet goed geleverd zijn. Op dezelfde vergadering heeft Hoofd Zorg een presentatie gegeven over de medische klachten. De afgelopen jaren en ook in 2019 blijven de meeste klachten gericht tegen de huisarts en psycholoog/psychiater. In de vergadering van *mei* heeft de directie een toelichting gegeven over de aankomende pilot van een 32-urige werkweek voor gedetineerden. In Vught zal de pilot gaan gelden voor alle gedetineerden in een plusprogramma. In dezelfde vergadering heeft de directeur van PPC 4 een toelichting gegeven over de werkomstandigheden op deze unit. Ook is het incident op de TA tijdens de 4 mei herdenking aan de orde geweest. Op de vergadering van *juli* is een presentatie geweest over de afdeling visitatie. Dit is voorbereid door het hoofd van deze afdeling en twee leden van de commissie van toezicht. In de vergadering van *december* heeft een medewerker van DJI een presentatie gegeven over het onderwerp DBT.

Daarnaast zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Time-out
- Verbeterplan unit 4
- Incident 4 mei TA
- Toegestane boeken op de TA
- Inrichting terrein, nieuw voorgebouw
- Test andere werkwijze visiteren
- Artikelen in de media
- Huisregels
- Nieuwsbrieven MT P.I. Vught
- Nieuwsbrieven kenniscentrum
- Dashboard cijfers P.I. Vught
- Jaarverslag Commissie van Toezicht 2018

De vergadering wordt begonnen met de reguliere vergadering in aanwezigheid van de directeur. Het laatste gedeelte wordt zonder directie vergaderd. Dit gedeelte is bedoeld om agendapunten voor te bereiden, daarnaast komen onderwerpen aan de orde die zien op afspraken en werkwijze binnen de commissie. Er

zijn diverse thema's behandeld op de vergadering. In het komend jaar zal in ieder geval aandacht worden besteed aan dwangbehandeling, Veegwet en TA-regime.

Overleggen en samenwerking met de directeur van de inrichting

De vestigingsdirecteur of zijn plaatsvervanger hebben tijdens de vergaderingen steeds verslag gedaan van de lopende zaken en ontwikkelingen binnen de inrichting. De voorzitters hebben dit jaar enkele malen tussentijds per vergadering en overigens telefonisch overleg gehad met de directeur met het doel met elkaar van gedachten te wisselen over de samenwerking tussen de Commissie van Toezicht en de directie en om elkaar in een vroeg stadium te informeren over relevante ontwikkelingen en/of zienswijzen.

In 2019 zijn structureel mededelingen gezonden aan de secretaris van de Commissie van Toezicht ingevolge het bepaalde in artikel 24, zesde lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van gedetineerden in een afzonderingscel in het kader van een ordemaatregel, en ingevolge het bepaalde in artikel 55, tweede lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van gedetineerden in een strafcel in het kader van een disciplinaire straf. Er is door de directie mededeling gedaan aan de voorzitter van de commissie ingevolge het bepaalde in artikel 33, eerste lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van een gedetineerde op het veiligheidsbed en het gedwongen toepassen van medicatie en/of mechanische middelen. Bij een bedplaatsing van een gedetineerde als in geval van (het voornemen tot) onvrijwillig medisch handelen heeft een lid van de commissie in het kader van haar toezichtstaak de betrokkene zo spoedig mogelijk bezocht.

De commissieleden worden door de directeur op de hoogte gesteld wanneer ernstige incidenten in de inrichting plaats hebben. Hier kan dan bij bezoek van de weekcommissaris aan de betreffende afdeling rekening mee worden gehouden.

Dwangbehandeling

Een belangrijke activiteit van de Commissie is het toezicht op de dwangbehandelingen. De PI Vught heeft een groot aantal plaatsen beschikbaar voor gedetineerden met psychiatrische problematiek, waarbij inzet van dwangbehandeling, met name het toedienen van medicatie onder dwang, met grote frequentie noodzakelijk is.

Hiervoor is in de afgelopen jaren een heldere procedure uitgewerkt, waarbij de betreffende gedetineerde na aanzegging van een dwangbehandeling (a-behandeling) bezocht wordt door een lid van de commissie (één van de commissarissen die die week dienst heeft), om met hem zijn rechtspositie te bespreken, en hem te wijzen op de mogelijkheden van schorsing en beroep. Hierbij wordt ook nagegaan of de procedure correct is doorlopen. De directie ontvangt een gestandaardiseerd bericht van de bevindingen bij dit bezoek. Een positief gegeven is dat het in het afgelopen jaar bijna steeds gelukt is de gedetineerden tijdig te bezoeken. De weekcommissarissen streven ernaar bij alle vormen van dwangbehandeling, dus niet enkel de a-behandeling, de gedetineerden te bezoeken.

In de afgelopen jaren is het aantal dwangbehandelingen duidelijk toegenomen. Veranderingen in de wetgeving, overplaatsing van gedetineerden met psychiatrische problematiek naar de PI Vught gezien de daar aanwezige deskundigheid, en toenemende complexiteit van de problematiek hebben hieraan bijgedragen. Verder speelt een wijziging in het behandelbeleid waarschijnlijk ook een rol, waarbij om separatie te voorkomen, eerder besloten wordt tot medicamenteuze behandeling, desnoods onder dwang.

In het verslagjaar is sprake geweest van 198 gestarte dwangbehandelingen waarvan 71 a-behandelingen. De commissie heeft alle gedetineerden bezocht in het kader van de a-behandeling. Wat regelmatig voorkomt is dat een b-behandeling gelijk wordt gevolgd door een voorgenomen a-behandeling. In dit jaar is in

25 situaties een b-behandeling gevolgd door een a-behandeling.

	2019
a-behandeling	71
verlenging a-behandeling	64
b-behandeling	47
verlenging b-behandeling	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	16
totaal	198

De volgende tabellen geven een overzicht van de toegepaste behandelingen per unit. Uit de aantallen blijkt dat het aantal dwangbehandelingen op unit 3 ten opzichte van vorig jaar is toegenomen. Het aantal a-behandelingen en de verlengingen daarvan zijn gestegen. Het aantal b-behandelingen is juist afgenomen. Voor de BPG is een apart overzicht opgenomen, omdat bij meerdere gedetineerden een dwangbehandeling is toegepast. Hiervoor is een aparte procedure afgesproken, aangezien deze gedetineerden niet op een PPC konden verblijven gezien hun verdere problematiek.

Unit 3	2017	2018	2019
a-behandeling	20	21	39
verlenging a-behandeling	16	33	41
b-behandeling	17	21	10
verlenging b-behandeling	3	2	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	4	1	5
totaal	60	78	95
Unit 4	2017	2018	2019
a-behandeling	19	27	29
verlenging a-behandeling	8	?*	16
b-behandeling	49	?*	36
verlenging b-behandeling	2	1	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	15	18	8
totaal	93		89

*cijfers zijn foutief opgenomen in het jaarverslag van 2018. De juiste cijfers zijn niet meer te achterhalen.

LA 9	2019
a-behandeling	3
verlenging a-behandeling	7
b-behandeling	1
verlenging b-behandeling	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	3
totaal	14

De commissie is positief over de constructieve opstelling van de directie van de PPI in de bespreking van dit onderwerp: de directie is bereid de zorgen rond (toename van) het gebruik van dwangmaatregelen te delen en de achtergronden toe te lichten. Positief is ook de overheersende ervaring dat met deze ingrijpende maatregel zorgvuldig wordt omgegaan, waarbij er ook zorg is voor de rechtspositie van de gedetineerde. De procedure van de dwangbehandeling (met name de aanzegging) wordt in regel correct doorlopen,

waarbij de directie standaard de advocaat van gedetineerde op de hoogte stelt. De commissie wordt ook tijdig ingelicht. Een vertegenwoordiging van de commissie is uitgenodigd voor het periodiek overleg over de dwangbehandelingen, wat door de directie wordt georganiseerd.

Tenslotte neemt de commissie zich voor contact te leggen met de Inspectie Geestelijke Gezondheidszorg om de afstemming tussen de respectievelijke toezicht-taken te bevorderen. Het onderwerp heeft de voortdurende aandacht van directie en commissie, en wordt met regelmaat besproken in de vergaderingen.

Activiteiten commissieleden tijdens het verslagjaar

- Een aantal commissieleden en een secretaris hebben de Landelijke Themadag Commissie van Toezicht op 4 november te Amersfoort bijgewoond. Dit jaar was het thema: 'Zicht op toezicht, is ons toezicht voldoende doelgericht?'
- De commissies van toezicht van Turnhout, Rooyse Wissel en Middelburg hebben een bezoek gebracht aan P.I. Vught. Hierbij was telkens een commissielid aanwezig.

4. De bemiddelingstaak

De functie van maandcommissaris

Taken van de weekcommissaris

In 2019 vervulden 12 leden van de Commissie van Toezicht de rol van maandcommissaris, in Vught weekcommissaris (weco) geheten. Een aantal leden vervullen daarbij een duo functie; zij zijn beklagrechter en weekcommissaris. Een waardevolle combinatie. Elke week zijn 3 weco's ingeroosterd om de briefjes met grieven en vragen af te handelen. Tevens bezoeken zij alle gedetineerden bij wie een voorgenomen dwangbehandeling A is aangezegd en de gedetineerden met een B behandeling.

Daarnaast hebben de weco's allemaal een apart aandachtsgebied veelal één unit of een onderwerp zoals veiligheid, arbeid, dwangbehandelingen etc. Deze portefeuille is meestal een duale verantwoordelijkheid met een beklagrechter. Voor die unit heeft de weco extra aandacht in gesprekken met de gedetineerden, een Gedeco of Paco en medewerkers. En verder min of meer regelmatig overleg met afdelingshoofden en plaatsvervangend vestigingsdirecteur. De bedoeling van deze constructie is om operationele problematiek op unit niveau te behandelen, omdat de totale justitiële inrichting te groot en divers is om alles in de maandelijkse voltallige commissie te bespreken. In die maandelijkse vergadering is naast de algemeen directeur een van de plaatsvervangend directeurs aanwezig, dus vaak niet de betrokken plaatsvervangend vestigingsdirecteur die over de gesignaleerde zaken gaat.

In 2019 hebben de weco's twee keer een gezamenlijke vergadering gehad. Naast de weco's sluit sinds dit jaar ook de coördinator van de beklagrechters bij dit overleg aan. Tijdens deze bijeenkomsten zijn ervaringen uitgewisseld. Daarnaast is onder andere de werkwijze met betrekking tot het weco werkboek geëvalueerd, is er aandacht geweest voor het aanpassen van de werkwijze met de invoering van de zogenaamde Veegwet en is gesproken over de aanpak van veelklagers. Het bezoeken van de a- en b-behandelingen is ook aan de orde geweest. Voorts is gesproken over manieren om efficiënter te werken, hoe de weco's hun doelen willen bereiken en over methoden om de werkdruk binnen de perken te houden.

Wekelijks zitten 2 weco's in de beklagzitting onder voorzitterschap van een van de beklagrechters. Dat is enerzijds van belang om de juridische besluitvorming te volgen en anderzijds om met kennis van de gang van zaken op de werkvloer bij te dragen aan evenwichtige uitspraken.

In 2019 zijn 767 briefjes behandeld en in het Excel bestand gezet. Dit is inclusief de A en B behandelingen. Die registratie is bedoeld om kort en krachtig op te schrijven waar het briefje over ging en om zo nodig gericht een vraag te stellen aan hoofden van de afdeling, aan de plaatsvervangend vestigingsdirecteur

of een andere met functie genoemde medewerker.

Behandeling van de briefjes

2019: 767 briefjes

2018: 736 briefjes

2017: 726 briefjes

Dwangbehandeling

Een groot deel van de werkzaamheden van de weco's bestaat uit het bezoeken van de A- behandelingen en B-behandelingen. In 2019 werden 193 bezoeken in dat kader afgelegd. Het spreken van een gedetineerde bij een aangezegde A-behandeling is een wettelijk vastgelegde verplichting en heeft enerzijds als doel om de verifiëren of de gedetineerde weet wat er gaat gebeuren en wat zijn rechten in dezen zijn, en anderzijds om te controleren of de directie volgens de voorgeschreven procedure werkt. Het lid van de Commissie van Toezicht dat de desbetreffende gedetineerde heeft bezocht maakt van zijn/haar bezoek onmiddellijk een verslag op en brengt dat ter kennis van (voorzitter van) de commissie en de directeur die de beschikking heeft ondertekend.

Het toezicht op de B-behandelingen is niet wettelijk verplicht en moeilijker. Het betreft 'volstrekt noodzakelijke gedwongen behandeling bij acuut gevaar voor gedetineerde of omgeving' alleen met middelen die opgenomen zijn in het behandelplan. Soms is de noodzaak van een B-behandeling moeilijk te beoordelen maar in grote lijnen blijkt in contact met de gedetineerde en zo nodig met medewerkers belangrijk en ook hier is het belangrijk om de gedetineerde te wijzen op zijn rechten.

Een punt van aandacht blijft het aantal dwangbehandelingen en de plaatsing in de isoleercel die vaak plaats vindt bij dwangbehandeling. Plaatsing in de isoleer van psychiatrisch zieke gedetineerden heeft een hoge kans op schadelijk effect. Het terugdringen van het gebruik van de isoleer blijft een punt van aandacht.

Veel klagers/schrijvers:

Regelmatig komt het voor dat er een gedetineerde bijzonder veel briefjes schrijft of veelvuldig klachten indient. In die situatie wordt er in overleg met de afdeling voor gekozen dat één weco aanspreekpunt is.

Onderwerpen

Het werkboek verschaft ons inzicht in de onderwerpen die in de gesprekken met de weco's aan de orde zijn geweest. De meest voorkomende onderwerpen betroffen:

- Dwangbehandelingen
- Klachtbehandeling
- Regime/fasering
- Medisch en medicatie
- Overplaatsing
- In- en uitvoer

Acties naar aanleiding van briefjes:

Per klacht of grief noteert de weco een regel in het excel bestand en via het secretariaat komt de betreffende regel onder de aandacht van de functionaris van wie de weco een actie of opinie vraagt. In 2019 bleek dat op veel klachten geen terugkoppeling was ontvangen van de PI in het werkboek. Gebleken is dat in veel gevallen wel een terugkoppeling had plaatsgevonden maar dat dit niet in het werkboek stond vermeld. In 2020 zal worden gekeken hoe de werkwijze kan worden aangepast zodat duidelijker zichtbaar is voor de weco's of terugkoppeling heeft plaatsgevonden.

Bemiddeling

Op grond van artikel 63, vierde lid, van de Penitentiaire beginselenwet kan de beklagcommissie een klaagschrift in handen stellen van een lid van de commissie van toezicht, bedoeld in artikel 7, derde lid, van de Penitentiaire beginselenwet teneinde deze in de gelegenheid te stellen ter zake te bemiddelen.

In het afgelopen jaar heeft de bemiddeling in beperkte vorm plaats gevonden door de weekcommissaris aan de hand van ingediende sprekersbriefjes of op verzoek van het secretariaat van de commissie van toezicht. Dit betrof groepsklachten, maar ook individuele casus waarbij het goed zou zijn als er een gesprek op gang zou komen tussen een gedetineerde en personeel.

Er is in 2019 aandacht geweest voor de wetwijziging die met zich mee gaat brengen dat meer aandacht aan bemiddeling moet worden besteed. De commissie is bezig een plan van aanpak op te stellen voor de consequenties van de zogenaamde Veegwet. In dat kader zal aan bemiddeling meer invulling moeten worden gegeven.

5. Activiteiten in het kader van de rechtsprekende taak

De beklagcommissie

De beklagrechters zijn dit jaar twee maal bij elkaar gekomen. Tijdens deze bijeenkomsten is jurisprudentie besproken en zijn diverse ervaringen gedeeld. Besproken is hoe we op de hoogte kunnen blijven van elkaars uitspraken en hoe om te gaan met het aanhouden van zaken. Daarnaast is afgesproken dat in 2020 intervisie plaats zal gaan vinden tussen de beklagrechters door beklagrechters als bijzitters aan de meervoudige combinatie toe te voegen. Ook is er aandacht besteed aan de Veegwet die in 2020 in werking zal treden en hoe wij met de nieuwe regelgeving om zouden moeten gaan.

Het afgelopen jaar zijn een aantal weekcommissarissen aan de slag gegaan als beklagrechter, soms in een duo functie. Die ervaring en de combinatie van werkzaamheden wordt als erg waardevol ervaren. Tijdens de vergaderingen van de commissie van toezicht met de directie heeft maandelijks een terugkoppeling plaatsgevonden van de zittingen en de bijzonderheden. Ook dit jaar is zichtbaar dat de beklagzaken ingewikkelder worden. Onder andere de klaagschriften over de verlening van de a-behandelingen zijn in aantal toegenomen. Dit onderwerp heeft de aandacht van de beklagrechters.

Er hebben dit jaar enkelvoudige zittingen plaatsgevonden waar simpele klaagschriften zijn behandeld of waar aandacht is besteed aan veelklagers. Daarnaast is een aantal klachten schriftelijk afgedaan door de alleensprekende beklagrechter.

De beklagrechters nemen via e-mail kennis van jurisprudentie van de RSJ en krijgen via het secretariaat terugkoppeling van de hoger beroep zaken van de PI Vught die door de RSJ zijn afgedaan.

Beklagzittingen

Elke maandagochtend, behalve op feestdagen, heeft een zitting plaats van de beklagcommissie. Twee keer in de maand heeft ook op maandagmiddag een zitting plaats. Eens in de maand op woensdag is er een zitting voor de behandeling van rogatoire verzoeken door een alleensprekende beklagrechter.

In totaliteit zijn er in 2019 78 zittingen gedaan.

Tijdens de zittingen van de beklagcommissie of van de alleensprekende beklagrechter is steeds bijstand verleend door een secretaris van de Commissie van Toezicht. Als voorzitter van de beklagcommissie traden de beklagrechters bij toerbeurt op volgens een vastgesteld rooster. De overige leden van de Commissie van Toezicht fungeerden bij toerbeurt, eveneens aan de hand van een tevoren opgesteld rooster, als lid van de beklagcommissie. De beklagrechters hebben in opmerkelijke zaken hun bevindingen gemeld in de eerstvolgende commissievergadering.

Op beklagzittingen wordt in beginsel mondeling uitspraak gedaan. Het komt voor dat in (bijzondere of complexe) klachten, waarin bijvoorbeeld nadere inlichtingen worden gevraagd bij de directie of klager, na de mondelinge behandeling schriftelijk uitspraak wordt gedaan. Op zitting krijgt klager steeds een formulier uitgereikt waarop de aan hem medegedeelde uitspraak is aangetekend.

Op dit formulier wordt tevens vermeld waar en binnen welke termijn klager beroep in kan stellen.

Naast het uitreiken van dit formulier aan klager, wordt de mondelinge uitspraak ook aangetekend op de klacht ex artikel 67 lid 5 van de Penitentiaire beginselenwet. Indien een klager (vanwege ontslag) thuis is opgeroepen en niet ter zitting verschijnt, wordt eveneens een aantekening mondelinge uitspraak opgemaakt en verzonden. Hierin is opgenomen dat de beroepstermijn van zeven dagen gaat lopen nadat klager het afschrift heeft ontvangen.

De beschikkingen in rogatoire zaken zijn steeds door de secretaris schriftelijk uitgewerkt, omdat geen mondelinge behandeling in aanwezigheid van klager kan plaatsvinden. Bij toerbeurt worden deze beschikkingen door de beklagrechters ondertekend.

Cijfers en aantallen

Voor de registratie van de klachten wordt gewerkt met het registratiesysteem Klaver. Dit systeem is landelijk verplicht gesteld voor alle Commissies van Toezicht en zorgt voor eenduidige registratie en landelijk inzicht in de cijfermatige gegevens.

Tabel 1 : overzicht in- en uitstroom klachten 2016, 2017, 2018 en 2019 (bron Klaver)

	2016	2017	2018	2019
Beginvoorraad 1 januari	581*	512*	573*	535*
Instroom klachten	2809	2380	2179	2342
Uitstroom klachten	2858	2315	2207	2318
Eindvoorraad 31 december	532	577	545	559

*na correctie verwerking uitspraken na 1 januari

Tabel 2 : overzicht in- en uitstroom klachten uitgesplitst naar rogatoire verzoeken 2016, 2017, 2018 en 2019 (bron Klaver)

	2016	2017	2018	2019
Instroom klachten P.I. Vught	2592	2039	1781	2073
Instroom rogatoire verzoeken	217	341	398	269
Afdoening klachten	2663	2100	1869	2112
Afdoening rogatoire verzoeken	195	215	338	206

In het afgelopen verslagjaar 2019 werden in totaal **2342** klachten bij de commissie ingeschreven. Dit is inclusief het aantal rogatoire verzoeken van **269**. Het registratiesysteem Klaver maakt geen onderscheid tussen nieuwe klachten en inkomende rogatoire verzoeken. Er zijn totaal voor Vught **2073** nieuwe klachten ingeschreven.

Er zijn in 2019 totaal **2318** klachten uitgestroomd. Dit is inclusief het aantal uitgewerkte processen verbaal van de rogatoire verzoeken, te weten **206**. Er is in 2019 op **2112** zaken een beslissing genomen. Een deel van het aantal ingekomen klaagschriften, is op grond van artikel 64, eerste lid, Penitentiaire beginselenwet schriftelijk afgedaan.

Het aantal ingestroomde klachten in 2019 is toegenomen ten opzichte van 2018. In 2018 bedroeg dit aantal 1781 exclusief rogatoire verzoeken, in 2019 komen we uit op 2073. Dit is een stijging van 292 klachten, te weten 16 %. Er zijn in 2019 2 klagers geweest die meer dan 60 klachten hebben ingediend, respectievelijk 93 en 67 klachten. Daarnaast zijn er nog 3 gedetineerden die meer dan 40 klachten hebben ingediend.

Tabel 3: uitstroom klachten

	2015	2016	2017	2018	2019	%
ongegrond	820	945	650	622	738	34,9 %
gegrond	273	208	239	157	165	7,8 %
niet-ontvankelijk	607	732	481	479	456	21,6 %
ingetrokken	403	528	483	381	540	25,6 %
Ingetrokken na bemiddeling	47	44	1	31	2	0,1 %
Doorgestuurd en anders afgedaan	142	206	246	199	211	10,0 %
totaal afgedane klachten	2292	2663	2100	1869	2112	100%

Er is in het aantal klachten dat is ingetrokken. Er is geen specifieke reden voor aan te geven. Het aantal ingetrokken klachten na bemiddeling betreft 2. Dit heeft te maken met het feit dat er door de weekcommissaris niet meer actief wordt bemiddeld op klachten. De gesprekken die de weekcommissarissen voeren naar aanleiding van ingediende sprekersbriefjes kunnen hebben geleid tot een oplossing en vervolgens een ingetrokken klacht. Dit wordt echter niet altijd als zodanig geregistreerd. Ook in de inrichting heeft gesprekken met klagers die leiden tot intrekking van de klacht. Ook dit wordt niet apart geregistreerd, anders dan intrekking.

Op de klachten zijn de volgende uitspraken gedaan:

- 738 keer is een klacht ongegrond verklaard;
- 165 keer is een klacht gegrond verklaard;
- 456 keer is een klager niet-ontvankelijk in zijn klacht verklaard.

De Commissie van Toezicht stelt vast dat gedetineerden de afgelopen jaren in toenemende mate in hun klachten worden bijgestaan door een advocaat, dit is zowel door namens klager een klacht in te dienen, schriftelijk te reageren of klager op zitting bij te staan. Dit lijkt zich te bestendigen. Er is wel met regelmaat sprake van het niet verschijnen van de advocaat op zitting. Dit is dan vaak alleen bekend bij klager maar niet bij de commissie van toezicht. Ook wordt er door de advocaat met regelmaat om een andere zittingsdatum verzocht vanwege verhindering. Dit betekent dat het langer duurt voordat een klacht wordt behandeld. De commissie verzoekt de advocaat dit altijd met zijn cliënt af te stemmen, omdat dit vertraging van behandeling betekent.

De tabel in bijlage A geeft inzicht in de verschillende onderwerpen waarover klachten zijn ingediend. Uit de tabel blijkt dat verreweg de meeste klachten zijn ingediend over verzorging, activiteiten, contact buitenwereld, informatie/procedure, regime, disciplinaire straffen en selectie/overplaatsing. Dit zijn dezelfde categorieën als in voorgaande jaren. Opvallend is dat het aantal klachten over contact buitenwereld met 50 is toegenomen, voornamelijk in de categorie post en bezoek. Ook de klachten met het onderwerp informatie/procedure is toegenomen met aantal van 40. Dit zijn veel klachten over het feit dat gedetineerden niet (tijdig) worden geïnformeerd, vragen of verzoeken die niet worden opgepakt of geen terugkoppeling plaats vindt. De klachten over een ordemaatregel vallen nog niet in de hoogste categorie, maar zijn er wel 34 meer dan in 2018. Dit zou samen kunnen hangen met het feit dat er meer ordemaatregelen worden opgelegd.

Ten aanzien van de wettelijke termijn waarbinnen de beklagcommissie dan wel een beklagrechtter een uitspraak dient te geven op een ingekomen klacht, merkt de Commissie van Toezicht op dat deze termijn van afdoening in 4 weken in 2019 bijna nooit is gehaald. Artikel 67, lid van de Penitentiaire beginselenwet biedt de mogelijkheid om deze termijn vier weken te verlengen. Deze termijn van afdoening is (uitzonderingen daargelaten) wel gehaald.

De zittingsplanning voor 2019 is vastgesteld op basis van de gemiddelde instroomcijfers van de afgelopen jaren. De zittingsplanning voor 2020 wordt voortgezet als in 2019 en 2018. Er is een stijging van het aantal klachten, maar dit is op dit moment nog geen reden om het aantal geplande zittingen voor komend jaar aan te passen.

Van de 2073 klachten die in 2019 zijn ingestroomd, is in 1689 zaken een beslissing genomen. De overige klachten zullen in 2020 worden afgedaan. (totale uitstroom 2019 is 2112 klachten, hieronder vallen ook de nog openstaande klachten van 2018).

In 171 uitspraken van de klachten die zijn ingestroomd in 2019 is beroep ingesteld, Dit is een percentage van 10%. Dit wijkt niet veel af ten opzichte van de afgelopen jaren, in 2017 en 2018 was dit percentage 11%.

De onderwerpen waar over in beroep wordt gegaan zijn divers. Van de 127 beroepen is dit 16 keer door de directie ingesteld. De directeur is iets meer in beroep gegaan dan in 2018 (11 keer).

De RSJ heeft in 36 klachten van de 171 klachten uitspraak gedaan. 15 beroepschriften zijn voor behandeling ingetrokken en in 120 klachten moet nog uitspraak worden gedaan. Van de 36 klachten zijn er 23 uitspraken van de beklagcommissie bevestigd. In 5 beklagzaken heeft de RSJ de uitspraak vernietigd. In 7 beroepen is klager en/of directeur niet-ontvankelijk verklaard. Dit houdt in dat in 64% van de klachten waarin beroep is ingesteld de uitspraak van de beklagcommissie wordt bevestigd. Dit was 66% in 2018.

6. Digitalisering

In 2018 is de landelijke samenwerkruimte voor de leden van de commissie van toezicht geïntroduceerd. Elke commissie heeft een eigen samenwerkruimte waar vergaderstukken en zittingsstukken op geplaatst kunnen worden. Ook is de samenwerkruimte bedoeld om informatie en jurisprudentie op te slaan en informatie uit te wisselen. Vanaf oktober 2018 worden alle vergaderstukken op de samenwerkruimte geplaatst en vanaf februari 2019 geldt dit ook voor alle zittingsstukken. Vanaf dat moment zijn alle zittingen digitaal behandeld.

Alle leden van de commissie hebben al een aantal jaar geleden van de Rechtbank Oost-Brabant een iPad ter beschikking gekregen voorzien van een rechtspraak e-mailadres. Alle correspondentie vindt plaats via dit e-mailadres. Eén van de voorwaarden om digitaal te kunnen werken is dat de inrichting het gebruik van apparatuur mogelijk maakt. Ieder commissielid heeft de mogelijkheid om een telefoon, iPad of laptop mee te nemen in de inrichting. De verbindingen zijn ook op orde, aangezien de iPad is voorzien van een datakaart voor 4G.

De iPad wordt gebruikt om in te loggen op de samenwerkruimte. Dit brengt echter wel wat problemen met zich mee. De verbinding van de iPad wordt met regelmaat onderbroken door een tijdslot, dit betekent soms ook dat de verbinding met de samenwerkruimte uitvalt. Daarnaast moet nogal frequent het wachtwoord worden gewijzigd. Dit hangt echter samen met verplichte beveiligingsvoorschriften. De samenwerkruimte is gebouwd om te benaderen via een windows-omgeving. Dit geeft problemen bij het openen van documenten in de samenwerkruimte via de iPad (Apple). Via een omweg is het mogelijk om alles te raadplegen, maar dit kan ook problemen opleveren. De voorzitters van de commissie van toezicht van Grave en Vught hebben een verzoek neergelegd bij het MT van de strafsector voor apparatuur ter vervanging van de iPad die beter geschikt zijn voor het gebruik van de samenwerkruimte.

Vanuit de klankbordgroep is in 2018 een brief gestuurd naar de directeur DJI onder andere over het feit dat de samenwerkruimte niet voldoende gebruikersvriendelijk is, de verbindingen niet altijd op orde zijn en het niet goed kunnen maken van digitale aantekeningen. Eind 2019 is er overleg geweest om de knelpunten te inventariseren en wensen op tafel te leggen, hierop komt nog een vervolg.

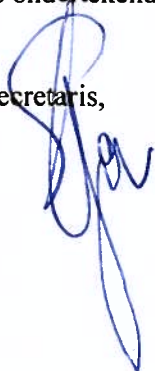
7. Slotoverweging

We kijken als Commissie van Toezicht van de P.I. Vught terug op een jaar waarin veel werk is verricht. Naast het afhandelen van verzoekbriefjes en het afdoen van klachten, is er veel aandacht voor onze toezichthoudende functie. De afgelopen jaren heeft deze functie meer inhoud gekregen door het benoemen van portefeuille houders. In dit jaarverslag is duidelijk te zien dat dit zijn vruchten afwerpt. We zijn op de hoogte van wat er speelt binnen de inrichting, de lijntjes zijn kort en we gaan regelmatig met elkaar het gesprek aan over onderwerpen die nadere aandacht behoeven.

Het op een verantwoorde wijze uitvoeren van al onze taken vraagt veel van onze leden. Het blijft zoeken naar een goede balans tussen de tijd die we als leden aan de Commissie van Toezicht hebben te besteden en de werkzaamheden die we naar onze mening zouden moeten verrichten. De grootte van de inrichting en de diverse disciplines binnen de P.I. Vught (o.a. PPC, BPG, TA en EBI) maken ons werk heel gevarieerd maar ook gecompliceerd. Iets waar wij ons constant van bewust zijn. Daarbij is het onvermijdelijk dat keuzes moeten worden gemaakt en prioriteiten moeten worden gesteld. Een soepele en duidelijke communicatie tussen de Commissie van Toezicht en de directie van de P.I. Vught is daarbij van essentieel belang. In het optimaliseren van dat contact hebben wij het afgelopen jaar de nodige energie gestoken. En het resultaat mag er zijn. Dit jaarverslag is een afspiegeling van onze bijdrage aan de humanitaire uitvoering van detentie.

Dit jaarverslag is vastgesteld in de vergadering van de commissie van toezicht op en is ondertekend door de voorzitter en de secretaris,

de secretaris,

de voorzitter,

Bijlage A. Klachtenoverzicht naar onderwerp

onderwerp	2017		2018		2019	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Activiteiten*	254	10,7	190	8,7	210	8,9
Behandeling	26	1,1	26	1,2	12	0,5
Bejegening	141	5,9	88	4,1	104	4,4
Compensatie	2	0,1	2	0,1	2	0,1
Contact buitenwereld*	178	7,5	147	6,7	198	8,5
Controle	33	1,4	46	2,1	39	1,7
DBT	51	2,1	45	2,1	49	2,1
Disciplinaire straf	174	7,3	157	7,2	151	6,5
Dwangbehandeling	-	-	1	0,1	24	1,0
Eisen verblijfsruimte	-	-	24	1,1	24	1,0
Geweld	5	0,2	5	0,2	2	0,1
ISD	17	0,7	20	0,9	20	0,9
Informatie / procedure	203	8,5	171	7,8	211	9,0
Nog onbekend	61	2,6	73	3,4	23	1,0
Ordemaatregel	109	4,6	108	4,9	142	6,1
Persoonlijke voorwerpen	109	4,6	107	4,9	132	5,6
Regime	177	7,4	170	7,8	194	8,3
Rekening-courant	29	1,2	50	2,3	49	2,1
Rogatoir verzoek	341	14,3	398	18,3	269	11,5
Schadeverhaal	1	0,1	3	0,1	3	0,1
Selectie/ overplaatsing*	196	8,2	153	7,0	175	7,5
Time-out	8	0,3	3	0,1	-	
Toezicht	-	-	1	0,1	-	
Transport	7	0,3	6	0,3	7	0,3
Verlaten inrichting	52	2,2	36	1,7	61	2,6
Verzorging*	206	8,7	149	6,8	241	10,3
Totaal ingediende klachten	2380	100	2179	100	2342	100

*Er is een onderverdeling gemaakt binnen activiteiten, contact buitenwereld, selectie/overplaatsing en verzorging.

Activiteiten	2015	2016	2017	2018	2019
Arbeid	53	54	91	68	50
Diversen	145	168	116	79	99
Lucht	34	38	36	26	40
Sport	9	19	11	17	21
	241	279	254	190	210

Contact buitenwereld	2015	2016	2017	2018	2019
Bellen	63	106	69	48	51
Bezoek	75	80	72	61	81
Post	41	76	37	38	65
Media	-	-	-	-	1
	179	262	178	147	198

Selectie/overplaatsing	2015	2016	2017	2018	2019
Extern	82	117	140	116	130
Intern	39	67	56	37	45
	121	184	196	153	175
Verzorging	2015	2016	2017	2018	2019
diversen	168	91	112	105	158
godsdienst/levensbeschouwing	8	9	18	3	16
medisch	46	114	50	23	43
persoonlijk	35	36	26	18	24
	257	250	206	149	241

Bijlage B. Onderwerpen Klaver

Activiteiten (arbeid)	
Activiteiten (diversen)	dagprogramma
Activiteiten (lucht)	
Activiteiten (sport)	
Behandeling	Medisch Medicijnen
Bejegening	Bejegening piw'er
Compensatie	Compensatie
Contact buitenwereld (bellen)	
Contact buitenwereld (bezoek)	
Contact buitenwereld (media)	
Contact buitenwereld (post)	
Controle	Urinecontrole Celinspectie Visitatie / fouillering
DBT	Promoveren/degraderen plaatsing in basis of plus
Disciplinaire straf	Disciplinaire straf
Geweld	Luidruchtigheid
ISD (interventies + behandeling)	TR traject
Informatie / procedure	Inzage processtukken Termijn rapport / beschikking Sprekersbriefje Beklagformulier e.d. BSD
Nog onbekend	Onduidelijk / nog onbekend / algemeen
Ordemaatregel	Maatregel cameraobservatie Maatregel dwangmiddelen Maatregel LAA plaatsing Maatregel ontzegging van bezoek Maatregel uitsluiting arbeid Maatregel van afzondering Maatregel verlengingen Maatregel overig
Persoonlijke voorwerpen	Zoekraken / beschadigen goederen Verzegeling
Regime	Regime / beleid / huisregels Twee op 1 cel Invoer Cel / celeigenschappen Te late reactie op bel
Rekening-courant	Rekening-courant
Rogatoir verzoek	Rogatoir verzoek
Schadeverhaal	Schadeverhaal
Selectie / overplaatsing (extern)	Andere Commissie van Toezicht Doorsturen Selectiefunctionaris Doorsturen Medisch Adviseur
Selectie / overplaatsing (intern)	

Time-out	Bewaardersarrest / rode kaart
Verlaten inrichting	Verlof
Verzorging (diversen)	Winkel, bibliotheek
Verzorging (godsdienst, levensbesch.)	Religie
Verzorging (medische)	Tandarts
Verzorging (persoonlijke)	Hygiëne, Voeding

Bijlage C. Portefeuilleverdeling

Indeling portefeuilles
PPC 3
PPC 4
EBI/TA
Unit 6 en 7
LA 8
LA 9
Arbeid en facilitair
Dwangbehandeling en isolatie
Kwaliteit en veiligheid
Detentie en reïntegratie
Coördinator weekcommissarissen
Coördinator beklagrechters
Klankbordgroep en contactpersoon RSJ